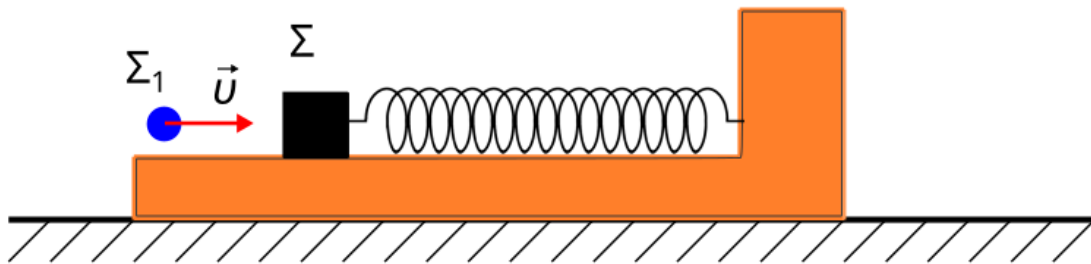

Η πλατφόρμα παραμένει ακίνητη μετά την κρούση

Στο σχήμα φαίνεται μία πλατφόρμα μάζας M την οποία έχουμε τοποθετήσει πάνω σε ένα οριζόντιο επίπεδο. Ο συντελεστής στατικής τριβής μεταξύ της πλατφόρμας και του επιπέδου είναι μ . Πάνω στην πλατφόρμα, βρίσκεται ένα οριζόντιο ιδανικό ελατήριο σταθεράς k το οποίο έχει το φυσικό του μήκος. Το ένα άκρο του ελατηρίου το έχουμε συνδέσει με την πλατφόρμα, ενώ στο άλλο του άκρο έχουμε στερεώσει ένα σώμα Σ αμελητέων διαστάσεων μάζας m . Μεταξύ του σώματος Σ και της πλατφόρμας δεν αναπτύσσεται δύναμη τριβής.

Ένα βλήμα Σ_1 αμελητέων διαστάσεων και μάζας $m_1 = m$ κινείται οριζόντια, κατά μήκος του άξονα του ελατηρίου και σφηνώνεται ακαριαία στο σώμα Σ έχοντας ακριβώς πριν από την κρούση τους οριζόντια ταχύτητα μέτρου v .

- Να υπολογίσετε τη μέγιστη τιμή του μέτρου v της ταχύτητας του βλήματος ώστε το συσσωμάτωμα να εκτελεί απλή αρμονική ταλάντωση και η πλατφόρμα να παραμένει ακίνητη σε όλη τη διάρκεια κίνησης του συσσωματώματος.

Δίνεται το μέτρο της επιτάχυνσης της βαρύτητας g . Να θεωρήσετε αμελητέα την αντίσταση του αέρα και πως το συσσωμάτωμα παραμένει διαρκώς πάνω στην πλατφόρμα, χωρίς να τίθεται θέμα ανατροπής αυτής.

Λύση

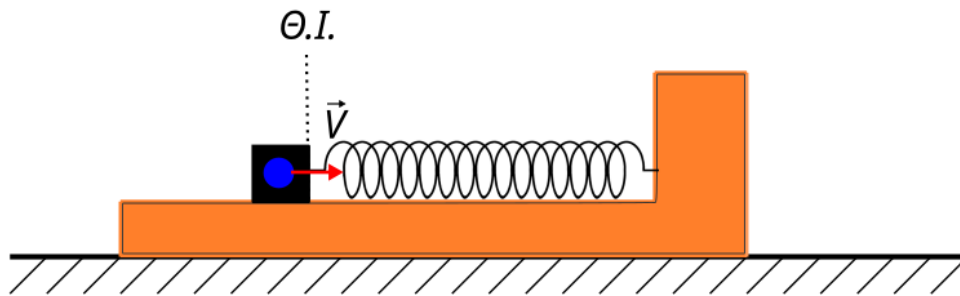
Με εφαρμογή της Αρχής Διατήρησης της Ορμής κατά την κρούση για το σύστημα των σωμάτων $\Sigma_1 - \Sigma$ έχουμε ότι η ταχύτητα του συσσωματώματος αμέσως μετά την κρούση, ικανοποιεί τη σχέση:

$$\vec{p}_{\text{αρχ}} = \vec{p}_{\text{τελ}} \Rightarrow m_1 v = (m_1 + m) V \xrightarrow{m_1=m} V = \frac{v}{2}$$

Καθώς θέλουμε η πλατφόρμα να παραμένει διαρκώς ακίνητη, συμπεραίνουμε ότι το συσσωμάτωμα εκτελεί Α.Α.Τ. με Θ.Ι. τη θέση της κρούσης, η οποία είναι και η θέση φυσικού μήκους του ελατηρίου. Επομένως, η παραπάνω ταχύτητα ισούται με τη μέγιστη ταχύτητα της ταλάντωσης που θα εκτελέσει το συσσωμάτωμα.

Υλικό Φυσικής – Χημείας

Επειδή το να μοιράζεσαι πράγματα, είναι καλό για όλους...

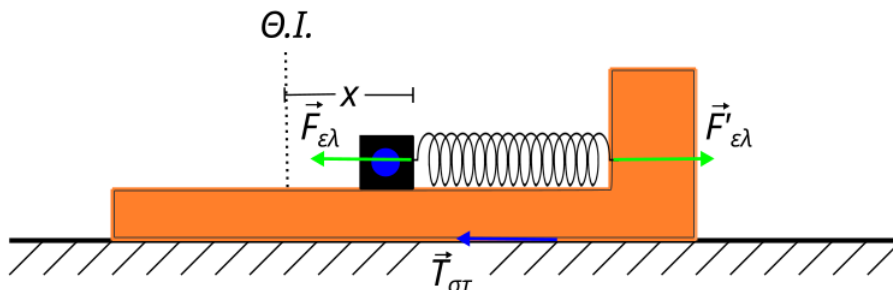
Δηλαδή,

$$V = V_{max} \Rightarrow \frac{v}{2} = \omega A$$

όπου $\omega = \sqrt{\frac{k}{m_1+m}} = \sqrt{\frac{k}{2m}}$ η γωνιακή συχνότητα της ταλάντωσης του συσσωματώματος και A το πλάτος αυτής. Επομένως,

$$A = \frac{v}{2\omega} \Rightarrow A = \frac{v}{2} \sqrt{\frac{2m}{k}} \quad (1)$$

Η πλατφόρμα, κατά την κίνηση του συσσωματώματος, στην οριζόντια διεύθυνση δέχεται τη δύναμη του ελατηρίου και τη δύναμη τριβής από το έδαφος.

Για να μην ολισθήσει η πλατφόρμα, θα πρέπει το μέτρο της δύναμης που το ελατήριο της ασκεί να μην υπερβεί την οριακή τριβή μεταξύ πλατφόρμας και εδάφους, ώστε η ασκούμενη τριβή από το έδαφος να είναι διαρκώς στατική.

Έτσι, θέλουμε να ισχύει για την πλατφόρμα διαρκώς ότι (για τυχαία απομάκρυνση x):

$$\begin{aligned} \Sigma F_x = 0 &\Rightarrow |\vec{F}'_{ελ}| = T_{στ} \leq T_{ορ} = \mu N \Rightarrow \\ &\Rightarrow k|x| \leq \mu N \end{aligned}$$

Επειδή $0 \leq |x| \leq A$, για να ικανοποιούνται τα παραπάνω αρκεί η μέγιστη τιμή της δύναμης του ελατηρίου να μην υπερβαίνει την οριακή τριβή. Άρα, αρκεί

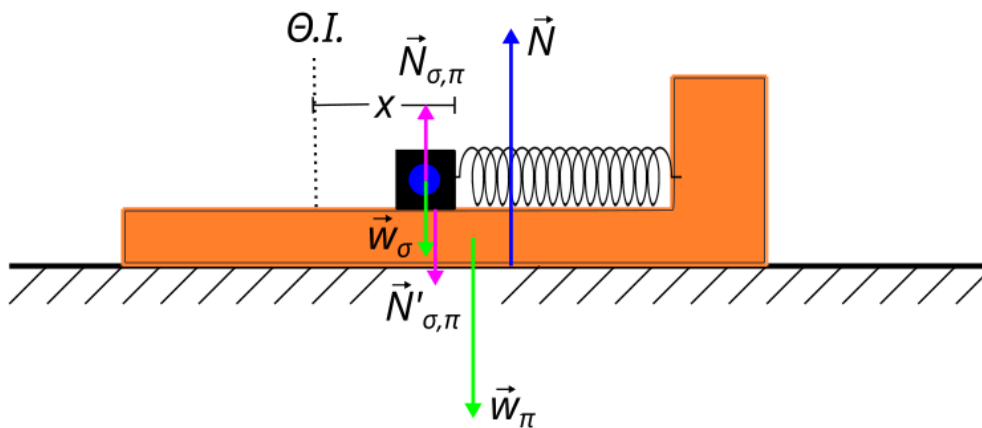
$$kA \leq \mu N$$

Υλικό Φυσικής - Χημείας

Επειδή το να μοιράζεσαι πράγματα, είναι καλό για όλους...

Λόγω της σχέσης (1) προκύπτει ότι

$$\frac{vk}{2} \sqrt{\frac{2m}{k}} \leq \mu N \Rightarrow v \sqrt{\frac{mk}{2}} \leq \mu N \Rightarrow$$
$$\Rightarrow v \leq \mu N \sqrt{\frac{2}{mk}} \quad (2)$$

Από την ισορροπία της πλατφόρμας στην κατακόρυφη διεύθυνση, προκύπτει ότι

$$\Sigma F_y = 0 \Rightarrow N = w_{\pi} + N'_{\sigma,\pi} \Rightarrow N = Mg + (m_1 + m)g \Rightarrow$$
$$\Rightarrow N = (2m + M)g \quad (3)$$

Όπου έγινε χρήση της ισορροπίας του συσσωματώματος στην κατακόρυφη διεύθυνση ($N_{\sigma,\pi} = w_{\sigma}$) και του 3^{ου} νόμου Νεύτωνα ($N'_{\sigma,\pi} = N_{\sigma,\pi}$).

Επομένως, η (2) λόγω της (3) γίνεται

$$v \leq \mu(2m + M)g \sqrt{\frac{2}{mk}}$$

Έτσι, η ζητούμενη μέγιστη τιμή του μέτρου της ταχύτητας του βλήματος ακριβώς πριν από την κρούση ώστε η πλατφόρμα να παραμείνει διαρκώς ακίνητη είναι ίση με:

$$v_{max} = \mu(2m + M)g \sqrt{\frac{2}{mk}}$$

Υλικό Φυσικής – Χημείας

Επειδή το να μοιράζεσαι πράγματα, είναι καλό για όλους...

Αριθμητική εφαρμογή:

Έστω ότι

$$m = 2\text{kg}, \quad M = 6\text{kg}, \quad k = 400\text{N/m}, \quad \mu = 0,2, \quad g = 10\text{m/s}^2$$

Τότε

$$v_{max} = 0,2 \cdot (2 \cdot 2 + 6) \cdot 10 \sqrt{\frac{2}{2 \cdot 400}} \text{m/s} = 0,2 \cdot 10 \cdot 10 \sqrt{\frac{1}{400}} \text{m/s} \Rightarrow$$

$$v_{max} = \frac{0,2 \cdot 100}{20} \text{m/s} \Rightarrow v_{max} = 1\text{m/s}$$

Μίλτος Καδιτζόγλου

miltoskadiltzoglou@gmail.com